

İnşaat-Montaj sığortası Qaydaları

Ümumi anlayışlar

Əgər qaydaların məzmununda başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, bu Qaydalarda istifadə olunan termin və ifadələr aşağıdakı mənaları daşıyır:

Sığortalı - sığorta haqqı ödəyən, sığorta obyektinin sığorta etdirilməsində sığorta marağı olan sığorta müqaviləsinin tərəfi;

Sığortaçı - sığorta fəaliyyətini həyata keçirmək üçün müvafiq lisenziyaya malik olan, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan sığorta hadisəsi baş verdiyi halda qanunvericiliklə və ya müqavilə ilə müəyyən olunmuş qaydada sığorta ödənişini vermək öhdəliyi daşıyan sığorta müqaviləsinin tərəfi olan yerli hüquqi şəxs;

Faydalanan şəxs(lər) - sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığorta ödənişini almaq hüququ olan şəxs;

Aktuari - qanunvericiliyə uyğun olaraq iqtisadi-riyazi hesablamalar aparmaqla sığorta haqlarının hesablanmasının əsaslarını müəyyən edən, həmçinin sığorta ehtiyatlarını hesablayan mütəxəssis;

Sığorta hadisəsi - qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta ödənişinin sığortalıya, sığorta olunana və ya digər faydalanan şəxslərə ödənilməsi üçün əsas olan, sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində baş verən hadisə və ya yaranan hal;

Sığorta məbləği – sığortalanmış risklər üzrə sığortaçının öhdəliyinin qanunvericilik, yaxud müqavilə ilə müəyyənləşdirilmiş məbləğlə ifadə olunan son həddi;

Sığorta tələbi - sığorta hadisəsi baş verdikdə sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığortaçıya öz vəzifələrini qanunvericiliyə və sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq icra etməsi barədə müraciəti;

Sığorta ödənişi – sığorta hadisəsi baş verdikdə, qanunvericiliyə, həmçinin sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq sığortaçı tərəfindən ödənilən maliyyə kompensasiyası;

Sığorta obyekt – sığortalının, yaxud sığorta olunanın qanunazidd olmayan hər hansı əmlak mənafeyi;

Sığorta predmeti – sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak mənafehlərinin aid olduğu əmək;

Sığorta marağı - Sığorta marağı sığorta hadisəsinin baş verəcəyi təqdirdə sığortalının maliyyə itkisinə məruz qalması ehtimalı ilə şərtlənən və onun sığorta obyektini sığorta etdirmək hüququnun əsaslandığı mənafehidir.

Sığorta haqqı – risklərin qəbul edilməsi və ya bölüşdürülməsi müqabilində sığorta qanunvericiliyinə uyğun olaraq, sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulan qaydada sığortalının sığortaçıya ödəməli olduğu pul məbləği;

Sığorta riski və ya risk - sığorta obyektini ilə bağlı itkilərin və ya zərərlərin yaranmasına səbəb olan hadisənin baş verməsi və ya halın yaranması ehtimalı, həmçinin bu ehtimala qarşı sığortaçının üzərinə götürdüyü öhdəlik;

Sığorta tarifi – sığorta haqqının hesablanması üçün aktuari hesablamalarına əsasən müəyyən edilən faiz dərəcəsi;

Sığorta müqaviləsi - sığortalının müvafiq sığorta haqqı ödəməsi müqabilində sığorta obyektinin məruz qala biləcəyi risklərlə bağlı itkilərin, dəyən zərərin əvəzinin və ya razılaşdırılan pul məbləğinin müəyyən bir hadisənin baş verməsi əsasında ödənilməsinin sığortaçı tərəfindən öhdəlik kimi götürülməsi şərtlərinin təsbit edildiyi razılaşma;

Sığorta şəhadətnaməsi - sığorta müqaviləsinin bağlanması faktını təsdiq edən, sığortaçı tərəfindən sığortalıya və (və ya) sığorta olunana verilən sənəd;

Sığortanın müddəti – sığorta risklərinin təminatda hesab olunduğu müddət;

Azadolma məbləği – Azadolma məbləği, sığorta hadisəsi nəticəsində yaranan itkilərin və ya dəyən zərərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir. Azadolma məbləği hər bir halda sığorta müqaviləsinə uyğun olaraq müəyyən edilən sığorta ödənişi məbləğinə tətbiq olunur

Gözləmə müddəti - gözləmə müddəti, sığorta hadisəsi nəticəsində həmin müddət ərzində yaranan itkilərin sığorta təminatı ilə əhatə olunmayan və sığortalının üzərində qalan hissəsidir.

Əhəmiyyətli hallar – Sığortaçının müqavilədən imtina etmək və ya onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən hallar əhəmiyyətli sayılır;

Sığortanın ərazisi – sığorta obyektinin sığortalanmış hesab olunduğu müəyyən ərazi həddləri.

Maddə 1. Sığorta sinifi

1.1. Qeyri-Həyat sığorta sahəsində sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan aşağıdakı sinif:

1.1.1 İnşa edilən və ya inşa ediləcək daşınmaz əmlakın, inşaat-montajda istifadə olunan texnikanın və avadanlıqlarının, müvəqqəti və mövcud tikililərin zədələnməsi, məhv olması, yaxud hər hansı formada itkisi ilə bağlı sığortalının əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan inşaat-montaj sığortası.

1.2. Sığorta obyektinə görə əmlak sığortasına aid olan mülki məsuliyyətin sığortası üzrə aşağıdakı sinif:

1.2.1. Sığorta hadisəsi nəticəsində üçüncü şəxslərə dəyən zərərin əvəzini ödəmək öhdəliyi ilə əlaqədar onun əmlak mənafeələrinə dəyən zərərin əvəzinin tam və ya qismən ödənilməsi miqdarında sığorta ödənişinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutan mülki məsuliyyətinin sığortası;

2. Sığorta predmeti

2.1. Bu qaydalara əsasən sığorta müqaviləsi üzrə sığortalanan əmlak mənafeələrinin aid olduğu inşa edilən və ya inşa ediləcək daşınmaz əmlak, inşaat-montajda istifadə olunan texnika və avadanlıqlar, müvəqqəti və mövcud tikililər inşaat-montaj sığortasının predmeti hesab olunur.

2.2. Əlavə olaraq bu qaydalara əsasən üçüncü şəxslərin həyatına və ya sağlamlığına xəsarət yetirilməsi, əmlakına zərər vurulması halı sığortanın predmeti ola bilər.

3. Sığorta obyektı.

3.1. Bu qaydalara əsasən sığorta obyektı, sığortalının sığorta predmetinə sahibliyi, ondan istifadəsi və (və ya) ona sərəncam verməsi ilə bağlı əmlak mənafeəsidir.

3.2. Əlavə olaraq sığorta hadisəsi nəticəsində digər fiziki şəxslərin sağlamlığına xəsarət yetirməsi və ya fiziki şəxslərin əmlakına, həmçinin hüquqi şəxslərə vurduğu zərərin əvəzinin ödənilməsi, iş fəaliyyətinin dayanması ilə bağlı əmlak mənafeələri sığorta obyektı ola bilər.

4. Sığorta təminatı

Bu qaydalara və əlavə olunmuş qeyd-şərtlərə uyğun olaraq sığorta təminatı verilir.

Bölmə 1. Maddi zıvan

Sığortaçı və sığortalı razılaşırlar ki, sığorta müddəti ərzində sığorta şəhadətnaməsində göstərilən predmetlərə və ya onların hissələrinə bu sığorta şəhadətnaməsi ilə istisna edilən hallar xaric belə predmetlərin təmiri və ya dəyişdirilməsinə lüzum yaradan hər hansı qəfil və gözlənilməz itki və ya zərər dəyərsə, sığortaçı sığortalıya belə itki və ya zərəre görə sığorta ödənişi həyata keçirəcək, bu şərtlə ki, nağd ödənilən, əvəzəndirməyə görə və ya təmirə görə (sığortaçının seçimi ilə) sığorta ödənişi sığorta şəhadətnaməsində göstərilən predmetlərin hər birinə münasibətdə müəyyən olunan müvafiq məbləği, hər bir hadisə üçün müəyyən olunan sığorta limitini və ümumi sığorta məbləğini aşmayacaq.

Sığortaçı sığorta şəhadətnaməsi ilə sığorta təminatı verilən hadisə nəticəsində yaranan tullantıların təmizlənməsinə görə də ödəniş həyata keçirəcək, bu şərtlə ki, bunun üçün sığorta şəhadətnaməsində ayrıca sığorta məbləği göstərilsin.

Bölmə 1 üzrə xüsusi istisnalar

Sığortaçı aşağıda sadalananlar üzrə məsuliyyət daşıyır:

a) hər bir sığorta hadisəsi üzrə Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən şərtsiz azadolma (franşiza) həcmində zərərlər;

b) hər cür dolayı itkilər, o cümlədən, dəbbə pulu, habelə, vaxtını gecikdirmə, icra etməmə, müqavilənin ləğv edilməsi nəticəsində itkilər;

c) yanlış layihələndirmə nəticəsində itkilər və ya zədələr;

d) qüsurlu materialların əvəz olunması, təmiri və ya rədd olunması, və ya inşaat işlərinin qüsurların aradan qaldırılması nəticəsində yaranan xərclər, lakin bu istisna yalnız qüsurlu materialın istifadəsi və ya inşaat işlərinin qüsurları nəticəsində birbaşa zərər çəkmiş hissələrə aiddir və saz hissələrin məhv olmasına və ya zədələnməsinə aid deyil;

e) köhnəlmə, korroziya, oksidləşmə və ya, istifadə edilməmə normal atmosfer şəraitinin təsiri ilə körlənmə;

f) elektrik və ya mexaniki xarabə, sınıma və ya qüsurlar, su və ya digər mayelərin donması, düzgün yağlamama su və ya yanacaq çatışmamazlığı nəticəsində dəymiş itki və ziyanlar. Lakin belə xarabələr və qüsurlar nəticəsində zahirən zərər yaranarsa onda belə dolayı zərərlər üzrə sığorta ödənişi edilir;

g) ümumi yollar üçün nəzərdə tutulmuş nəqliyyat vasitələri, su və ya hava nəqliyyatı vasitələri;

h) sənədlər, rəsmlər, hesablar, pul əskinazları, markalar, aktlar, borc sənədləri, qeydlər, qiymətli kağızlar, qəbzələr.

i) İntinventarlaşma və ya planlaşdırılmış yoxlama zamanı aşkar olunmuş zərər və itkilər.

Bölmə 1 üzrə şərtlər

1. Sığorta məbləğ(lər)i

Hazırkı sığortanın tələbi ondan ibarətdir ki, Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən sığorta məbləğləri:

1. bütün materiallar, əmək haqqları, daşımalar, gömrük rüsumları, vergilər, sifarişçi tərəfindən təmin olunmuş materiallar və əşyalar daxil olmaqla, inşaat işlərinin başa çatması anındakı ümumi dəyərindən az olmamalıdır;

2. inşaat texnikası və avadanlığının əvəzedilmə dəyəri, belə əvəzedilmə dəyəri sığortalanmış predmetin eyni növdən və tutumdan olan digər yenisi ilə əvəz olunması kimi başa düşülür.

Bundan başqa, sığortalı əmək haqqının və ya qiymətlərin dəyişdiyi halda sığorta məbləğlərini artırmağı və ya azaltmağı öhdəsinə götürür, lakin, bu artırma və ya azaltma yalnız sığortaçının sığorta şəhadətnamə yazılı şəkildə etdiyi müvafiq əlavə anından qüvvəyə minir.

Ziyan əmələ gələndə müəyyən edilsə ki, sığorta məbləğləri həqiqi dəyərindən aşağıdır, bu sığorta şəhadətnamə çərçivəsində sığortalıya ödənilən məbləğin miqdarı faktiki sığorta məbləğlərinin həqiqi dəyəri nisbətində bərabər miqdarda azaldılır. Bu müddəa hər bir əşyaya və ayrılıqda bütün xərc maddələrinə tətbiq edilir.

2. Ziyanların aradan qaldırılması üçün əsas

Hər hansı itki və zərər baş verən zaman sığorta ödənişi aşağıdakı əsasda həyata keçiriləcək:

a) təmir oluna bilən zədə olduğu zaman, sığortalanmış predmeti sığorta hadisəsi baş verən andan dərhal öncəki vəziyyətinə bərpa etmək üçün olan zədələnmiş hissənin qalıq dəyəri çıxılmaqla təmir xərcləri;

b) tam məhv olduğu halda - sığortalanmış əşyaların tam məhv olmadan qalan hissələrini qalıq dəyəri çıxılmaqla həqiqi dəyəri,

lakin, yalnız sığortalının zərər çəkdiyi məbləğ miqdarında və sığorta məbləğində göstərilən miqdarda, bu şərtlə ki, sığorta şəhadətnaməsinin qeyd-şərtləri və şərtləri yerinə yetirilmiş olsun.

Sığortaçı yalnız ona təqdim edilən lazımi hesabların və ya sənədlərin köməyiylə təmirin həyata keçirilməsinə və əvəz edilməsinə əmin olandan sonra ziyanın əvəzini ödəyir. Bütün təmir edilə bilən zədələr təmir edilməlidir: lakin, sığorta hadisəsi baş verdikdə, təmir xərcləri sığortalanmış əşyaların dəyərindən yuxarıdırsa, itkilərin aradan qaldırılması b) bəndində göstəriləndi qaydada həyata keçirilir.

Sığortaçı ilkin təmir xərclərini yalnız yekun təmirin bir hissəsi olduğu halda və ümumi təmir xərcləri artmadığı halda ödəyir.

Bu sığorta şəhadətnamə çərçivəsində mümkün dəyişikliklər, əlavələr və/və ya təkmilləşdirmə ilə əlaqədar xərclərin əvəzi ödənilmir.

Bölmə 2. Üçüncü şəxslərə qarşı mülki məsuliyyət

Sığortaçı sığortalıya aşağıdakı hallarda meydana çıxan ziyanı sığortaçının qanunla məsuliyyət daşdığı məbləğlər üzrə və Sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş məbləğlər çərçivəsində olmaqla ödəyir:

a) (ölümlə və ya ölümsüz nəticələnən) bədbəxt hadisələr nəticəsində üçüncü şəxslərin bədən xəsarəti və ya xəstəliyi,

b) gözlənilməz itkilər (əgər bu gözlənilməz itkilər 1-ci bölmədə göstərilən inşaat və ya montaj işlərinin sığorta müddətində inşaat meydançasının özündə və ya bilavasitə onunla yaxınlıqda aparılması ilə bağlıdırsa) səbəbindən üçüncü şəxslərin əmlakına dəyən itkilər və ya zədələr.

Ödənilməsi tələb olunduğu ziyanın əvəzini ödəmək tələbi irəli sürüldüyü halda, sığortaçı, bundan başqa, sığortalı qarşısında:

a) məhkəmə prosesi ilə əlaqədar iddiaçının çəkdiyi və əvəzi sığortalı tərəfindən ödənilən xərclər,

b) sığortaçının yazılı şəkildə təsdiqlədiyi bütün xərclər, bu şərtlə ki, sığortaçının bu bölmənin çərçivəsində məsuliyyəti sığorta şəhadətnaməsində göstərilən maksimal ödəniş limiti ilə məhdudlaşır.

Bölmə 2 üzrə xüsusi istisnalar

Sığortaçı aşağıda sadalananlar üzrə sığorta ödənişi etmir:

1. hər bir hadisə üçün sığorta şəhadətnaməsində göstərilmiş şərtsiz azadolma məbləği (Sığortalının üzərinə düşən pay) həcmində;
2. bu sığorta şəhadətnaməsinin 1-ci bölməsi çərçivəsində təminat verilən və təminat verilməli olan predmetlərin təmiri, əvəzolunması, düzəldilməsi ilə bağlı xərclər;
3. vibrasiya və ya daşıyıcı elementlərin çıxarılması və ya zəiflədilməsi nəticəsində əşyalara, torpağa və ya binalara dəyən ziyanlar, yaxud, Sığorta şəhadətnaməsində xüsusi olaraq şərtləndirilmiş hallar istisna olmaqla, səbəbi bu ziyanlar olan bədən xəsarətləri və ya əmlak itkiləri üzrə sığortaçı sığortalıya dəyən ziyanın əvəzini ödəmir.
4. Aşağıdakılar üzrə məsuliyyət:
  - a) Bölmə 1 üzrə sığortalanmış layihəni həyata keçirən kontraktor(ların), subkontraktor(ların) və ya sifarişçilərin və ya bu layihə ilə əlaqəli hər hansı digər müəssisənin işçiləri, qulluqçuları və ya onların ailə üzvlərinin ölümü, bədən xəsarəti və ya xəstəliyi;
  - b) Bölmə 1 üzrə sığortalanmış layihəni həyata keçirən Kontraktor(ların), Subkontraktor(ların), Sifarişçi(lərin) və ya bu layihə ilə əlaqəli hər hansı digər müəssisənin və ya onların işçilərinin və ya qulluqçularının mülkiyyəti himayəsi, nəzarəti, istifadəsi və ya sərəncamında olan bütün əmlaklar
  - c) yollarda istismarına icazə verilmiş avtomobil nəqliyyat vasitələri, su nəqliyyat vasitələri və təyyarələr səbəbindən baş vermiş bədbəxt hadisələr;
  - d) ziyanın əvəzini ödəmə və ya digər kompensasiyaların ödənilməsi üzrə sığortalının könüllü şəkildə verdiyi razılıqlar, o xal xaric ki, belə məsuliyyət belə razılığın olmaması zamanı da mövcud olmuş olsun.

Bölmə 2 üzrə xüsusi şərtlər

1. Sığortaçının yazılı razılığı olmadan, nə sığortalı, nə də onun adından kimsənin güzəştə getməyə, təklif irəli sürməyə, vəd etməyə, pul ödəməyə və ya məsuliyyət tanımağa haqqı yoxdur; sığortaçı öz istəyi ilə sığortalı adından sığortalının müdafiəsini, itkilərin aradan qaldırılmasını öz üzərinə götürə bilər və ya sığortalının adından öz xeyrinə ziyanın ödənilməsi barədə iddia irəli sürə bilər və ya ziyanın ödənilməsi barədə tələblərin əsaslı olmasını müəyyən edə bilər. İşlərin aparılmasında və ya itkilərin aradan qaldırılmasında sığortaçı tam sərbəstdir. Sığortalı sığortaçıya tələb olunan bütün sənədləri verməli və ona hər cür yardım etməlidir.
2. Hər hansı hadisə zamanı sığortaçı hər bir hadisə üzrə sığortalıya sığorta məbləğini tam həcmdə (artıq ödənilmiş sığorta ödənişləri tutmaqla) və ya hər hansı hadisə üzrə tələb(lər) tam şəkildə yerinə yetirildiyi təqdirdə daha az məbləğ ödənilə bilər. Bu halda bu hadisə üzrə bu bölmə çərçivəsində sığortaçı sonrakı məsuliyyətlərdən azad olur.

5. Ümumi istisnalar

Əgər sığorta şəhadətnaməsində başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, Sığortaçı sığortalıya dolayı və ya birbaşa olaraq aşağıdakılar ilə bağlı yaranan itki, zərər və ya 3-cü şəxslər qarşısında məsuliyyətə görə sığorta ödənişi həyata keçirir:

a) müharibə, işğal, xarici düşmən tərəfin hərəkətləri, hərbi əməliyyatlar (müharibənin elan edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq), vətəndaş müharibəsi, qiyam, inqilab, üsyan, tətillər, lokaut, iğtişaşlar, hərbiçilər tərəfindən hakimiyyətin ələ alınması və ya hakimiyyətin qanunsuz ələ keçirilməsi, siyasi təşkilatların və ya onlarla əlaqədə olan şəxslərin tapşırığı ilə bir qrup cinayətkarların və/və ya şəxslərin hərəkətləri, qəsd, müsadirə, məcburi özgəninkiləşdirmə, hər hansı de-yure və ya de-fakto mövcud olan hökumətin və ya hökumət orqanının sərəncamı ilə rekvizisiya və ya dağıntı və ya zədə;

b) nüvə reaksiyası, nüvə şüalanması və ya radioaktiv çirklənmə;

c) sığortalının və ya onun nümayəndələrinin qərəzli hərəkətləri və ya qəsdən və/və ya qərəzli ehtiyatsızlıq;

q) işlərin tamamilə və ya qismən dayandırılması

İstisna a) üzrə baş verən itki, zərər, dağıntı və ya 3-cü şəxslər qarşısında məsuliyyətin bu sığorta şəhadətnaməsi ilə əhatə olunmadığı sığortaçı tərəfindən bəyən edildiyi bütün iddia, proses və ya digər işlər çərçivəsində, belə itki, zərər, dağıntı və ya 3-cü şəxslər qarşısında məsuliyyətin bu sığorta ilə təminatla alınması faktının sübuta yetirilməsi zərurəti sığortalının üzərinə qoyulur.

6. Sığorta müddəti

Sığorta şəhadətnaməsində başqa vaxtın göstərilib - göstərilməməsindən asılı olmayaraq, sığortaçının məsuliyyəti birbaşa iş başlayandan və ya Sığorta şəhadətnaməsində sadalanan əşyaların inşaat meydançasında boşaldılmasından sonra başlayır.

Məsuliyyət hissə-hissə qəbul edilmiş və ya istismara təhvil verilmiş sığortalanmış inşaat işləri üzrə bitir.

Sığorta müddəti Sığorta şəhadətnaməsində göstərilən vaxtdan gec olmamaq şərti ilə bitir. Sığorta müddətinin uzadılması üçün sığortaçının ilkin yazılı razılığı tələb olunur.

7. Sığorta müqaviləsi

7.1. Sığorta müqaviləsinin bağlanması

7.1.1. Sığorta müqaviləsi Sığortalının yazılı ərizəsi əsasında bağlanır. Ərizə sığorta müqaviləsinin ayrılmaz tərkib hissəsi və əsasını təşkil edir.

7.1.2. Sığorta müqaviləsi bağlanarkən Sığortalı sığortaya qəbul edilən əmlaka dair riskin dərəcəsinin müəyyən edilməsi üçün əhəmiyyətli və ona məlum olan bütün hallar haqqında Sığortaçıya məlumat verməlidir. Sığortalının ərizə formasında qeyd etdiyi hallar həmçinin əhəmiyyətli hallar hesab edilir.

Sığorta müqaviləsi bağlandıqdan sonra Sığortalının Sığortaçıya bilərəkdən yalan məlumatlar verməsi müəyyən edilərsə, Sığortaçı müqavilənin etibarsız hesab edilməsini tələb edə bilər.

7.1.3. Sığorta müqaviləsinin bağlanması faktı sığorta qaydaları əlavə edilməklə, Sığortalıya verilən sığorta şəhadətnaməsi ilə təsdiq edilir.

8. Sığorta müqaviləsinin tərəfləri

8.1. Sığortaçı

8.1.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortaçı "Paşa Sığorta" ASC-dir.

8.2. Sığortalı

8.2.1. Bu Qaydalara əsasən Sığortalı sığorta predmetinə münasibətdə sığorta marağı olan hər hansı bir fiziki və ya hüquqi şəxs hesab olunur.

8.2.2. Bu Qaydalar daxilində Sığortalının hərəkətlərinə onun işçilərinin, rəsmi şəxslərinin, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, «Sığorta fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikasının Qanununa, sığorta müqaviləsinə, vəkalətnaməyə (etibarnaməyə) və ya vəzifə öhdəliklərinə əsasən Sığortalı adından çıxış etmək səlahiyyəti olan digər nümayəndələrinin hərəkətləri də aid edilir.

8.3. Faydalanan şəxs

8.3.1. Sığorta müqaviləsi hər hansı hüquqi və ya fiziki şəxsin – Faydalanan şəxsin xeyrinə bağlana bilər.

8.3.2. Faydalanan şəxsin adı sığorta müqaviləsində göstərilməlidir.

8.3.3. Sığorta müqaviləsinin Faydalanan şəxsin xeyrinə bağlanması Sığortalını müqaviləyə əsasən vəzifə və öhdəliklərindən azad etmir.

8.3.4. Bu Qaydalar və sığorta müqaviləsi ilə Sığortalıya aid edilən bütün müddəalar sığortadan faydalanmaq niyyətində olan Faydalanan şəxsə də eyni həcmdə aid edilir.

9. Sığorta haqqı

9.1. Sığorta haqqı sığorta tariflərinə əsasən hesablanır.

9.2. Sığorta haqqı bir dəfəyə ödənilir və ya tərəflərin razılığına əsasən hissə-hissə ödənilə bilər.

9.3. Sığorta haqqının ödənilməsi gün, pul vəsaitinin Sığortaçının bank hesabına və ya kassasına daxil olduğu gün hesab olunur.

9.4. Müqavilədə başqa cür nəzərdə tutulmamışdırsa, sığorta müqaviləsi sığorta haqqının ilk hissəsinin və ya tam ödənilməsi gün saat 24:00-da, lakin şəhadətnamədə göstərilmiş sığorta müddətinin başlanma tarixindən tez olamayaraq qüvvəyə minir.

9.5. Sığorta haqqı və ya onun növbəti hissəsi sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətə qədər ödənilmədikdə və ya sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulduğundan daha az məbləğdə ödənilmədikdə, sığorta müqaviləsində sığorta haqqının və ya onun növbəti hissəsinin ödəniş günü kimi nəzərdə tutulmuş tarixdən sonrakı gün saat 24:00-dan Sığortaçı sığorta ödənişi vermək öhdəliyindən azad edilir.

9.5.1 Bu halda sığortaçı onun ödənilməsi üçün bu qaydaların 9.5.2.-ci maddəsinin tələbini nəzərə alaraq, yazılı surətdə 15 gündə qədər əlavə müddət müəyyən edə bilər.

9.5.2. Hər bir halda sığorta haqqı və ya onun razılaşdırılmış ilk hissəsi sığorta müqaviləsi bağlandığı gündən 1 aydan gec olmayaraq ödənilməlidir.

9.6. Sığortalı sığorta haqqını və ya onun növbəti hissəsini sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə ödəmədikdə, Sığortaçı sığorta müqaviləsinə xitam verə bilər və ya birtərəfli qaydada müqavilənin icrasından imtina edə bilər.

10. Sığorta ərazisi

10.1. Sığorta ərazisi – sığorta müqaviləsi ilə razılaşdırılmış ərazi həddlərində təminatda hesab olunur.

10.2. Sığortalanmış inşaat-montajda istifadə olunan texnika və avadanlıqları sığorta ərazisindən çıxarıldıqda sığorta təminatı dayandırılır.

11. Azadolma məbləği və/və ya gözləmə müddəti

11.1. Sığorta müqaviləsində şərtli və ya şərtsiz azadolma məbləği, həmçinin gözləmə müddəti Sığortalı ilə Sığortaçı arasındakı razılığa əsasən müəyyən oluna bilər.

11.2. Şərtli azadolma məbləğinin nəzərdə tutulması halında, sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin həcmi həmin məbləğdən çox olduqda, zərər məbləğindən azadolma məbləği çıxılır.

11.3. Şərtsiz azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda, həmin məbləğ hər bir halda zərər məbləğindən çıxılır.

11.4. Şərtli gözləmə müddəti müəyyən edildikdə, sığorta hadisəsinin nəticələrinin həmin müddətə bərabər və ya ondan artıq müddətdə davam etməsi şərti ilə sığorta tələbi və ya sığorta ödənişi sığorta hadisəsinin baş verməsindən keçən həmin müddət qədər vaxt ərzində yaranan itkilərə də şamil edilir.

11.5. Sığorta müqaviləsində şərtsiz gözləmə müddəti müəyyən edildikdə, sığorta tələbi və ya sığorta ödənişi sığorta hadisəsinin baş verməsindən keçən həmin müddət qədər vaxt ərzində yaranan itkilərə şamil edilmir.

11.6. Sığorta müqaviləsi qüvvədə olduğu müddət ərzində bir neçə sığorta hadisəsi baş verdikdə azadolma məbləği və/və ya gözləmə müddəti hər bir hadisə üzrə tətbiq olunur.

12. Riskin dərəcəsinin dəyişməsi

12.1. Sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən risklər barədə sorğu forması sığorta müqaviləsi bağlandığı zaman Sığortaçı tərəfindən Sığortalıya təqdim olunur. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində, Sığortalı, sığorta müqaviləsi bağlanan zaman Sığortaçıya bildirdiyi əhəmiyyətli halların dəyişilməsi, həmçinin sığorta riskinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edə bilən və ona məlum olan bütün digər hallar barədə Sığortaçıya dərhal məlumat verməlidir və öz hesabına yaranmış vəziyyətdə lazım olan əlavə tədbirlər görür.

12.2. Sığortaçı sığorta riskinin artmasına təsir edən hallar barədə məlumatı əldə etdikdən sonra aşağıda göstərilən hərəkətləri etmək hüququna malikdir:

12.2.1. Sığorta müqaviləsinin şərtlərini və müddəalarını dəyişmək,

12.2.2. əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə tələb etmək və ya

12.2.3. belə dəyişikliklərin baş verdiyi tarixdən sığorta müqaviləsinə xitam vermək.

Hazırkı sığorta şəhadətnamə çərçivəsində sığorta təminatının davamı sığortaçı tərəfindən yazılı şəkildə təsdiqlənməyə, sığortalının risk dərəcəsinə artıran heç bir düzəliş etməyə haqqı yoxdur və ya düzəlişin edilməsinə yol verməməlidir.

13. Sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişikliklərin edilməsi

13.1. Sığorta müqaviləsinin qüvvədə olduğu müddət ərzində Sığortalı və Sığortaçı müqavilənin müəyyən şərtlərinin dəyişdirilməsi, həmçinin ona müəyyən əlavələr edilməsi barədə razılığa gələ bilirlər.

14. Sığorta müqaviləsinə xitam verilməsi

14.1. Sığorta müqaviləsinə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

14.1.1. Müqavilənin müddəti bitdikdə;

14.1.2. Sığortaçı müqavilə üzrə Sığortalı qarşısında öhdəliklərini tam həcmdə icra etdikdə;

14.1.3. Sığortalı sığorta haqqlarını müqavilə ilə müəyyən olunmuş müddətdə ödəmədikdə;

14.1.4. Sığortaçı, Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları əsasında ləğv edildikdə;

14.1.5. Sığorta müqaviləsinin etibarsız hesab olunması haqqında məhkəmə tərəfindən qərar qəbul edildikdə;

14.1.6. Sığorta marağı artıq mövcud olmadıqda;

14.1.7. Sığorta predmeti artıq mövcud olmadıqda.

14.1.8. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan digər hallarda.

14.2. Sığorta müqaviləsinə Sığortalının və ya Sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verilə bilər.

14.3. Bu barədə tərəflər bir-birini, qanunla müəyyən edilən hallar istisna olmaqla, azı 30 (otuz) gün əvvəl yazılı surətdə xəbərdar etməlidirlər.

14.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam vermənin nəticələri

14.4.1. Sığorta müqaviləsinə sığortalının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını ona qaytarır; əgər bu tələb sığortaçının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı sığorta haqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır.

14.4.2. Sığorta müqaviləsinə sığortaçının tələbi ilə vaxtından əvvəl xitam verildikdə o, sığorta haqlarını bütünlüklə sığortalıya qaytarır; əgər bu tələb sığortalının sığorta müqaviləsi üzrə vəzifələrini yerinə yetirməməsi ilə bağlıdırsa, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərcləri çıxılmaqla, müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını qaytarır.

14.4.3. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqına bərabər və ya ondan çox miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, sığorta haqqı sığortalıya qaytarılmır.

14.4.4. Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildiyi halda, əgər xitam verilmə anınadək sığortaçı tərəfindən sığortalıya ödənilmiş sığorta haqqından az miqdarda sığorta ödənişi verilmişdirsə, həmin sığorta haqqı məbləği ilə sığorta ödənişi məbləği arasındakı fərq miqdarında sığorta haqqının sığortalıya qaytarılması müvafiq olaraq bu maddənin 14.4.1-ci və 14.4.2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

14.4.5. Sığorta müqaviləsi məhkəmə qərarı əsasında (sığortalı məhkəmənin qərarı ilə fəaliyyət qabiliyyəti olmayan hesab edilmişdirsə, yaxud onun fəaliyyət qabiliyyəti məhkəmənin qərarı ilə məhdudlaşdırılmışdırsa) xitam verilmiş hesab edildikdə, sığortaçı həmin müqavilə üzrə işlərin aparılması xərclərini çıxmaqla müqavilənin qurtarmamış müddəti üçün sığorta haqlarını, bu maddənin 14.4.3.-cü və 14.4.4.-cü bəndlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla, sığortalının qanuni nümayəndəsinə qaytarır.

15. Tərəflərin hüquq və öhdəlikləri

15.1. Sığortalının aşağıdakı hüquqları var:

15.1.1. sığorta hadisəsi baş verdikdə sığorta ödənişi almaq;

15.1.2. sığorta müqaviləsini hər hansı başqa şəxsin (hüquqi və ya fiziki) – faydalanan şəxsin xeyrinə bağlamaq;

15.1.3. sığorta müqaviləsinə əlavə və dəyişiklik etmək;

15.1.4. sığorta müqaviləsinə xitam vermək;

15.1.5. itirilmiş şəhadətnamənin yerinə dublikatını almaq.

15.1.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar

15.2. Sığortalının aşağıdakı vəzifələri var:

15.2.1. sığorta hadisəsi baş verdikdə, bu barədə Qaydaların 18.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə sığortaçını xəbərdar etməli;

15.2.2. ziyanın qarşısının alınması və azaldılması üçün bütün zəruri tədbirlər görməli, sığorta haqqını vaxtında ödəməli;

15.2.3. sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortalı özünə məlum olan və sığortaçının müqavilədən imtina etmək, yaxud onu məzmunu dəyişdirilmiş şəkildə bağlamaq qərarına təsir göstərə bilən bütün hallar barədə sığortaçıya məlumat verməlidir, riskin dərəcəsinin sonradan dəyişməsi barədə sığortaçıya məlumat verməli;

15.2.4. sığortalanmış obyektə dair qüvvədə olan digər sığorta müqavilələri barədə sığortaçıya məlumat verməli;

15.2.5. sığorta hadisəsi faktının mövcudluğunu sübut etmək vəzifəsi Sığortalının üzərinə düşür və Sığortalı qanunvericilik və formalaşmış təcrübə ilə tələb olunan sənədlər də daxil olmaqla Sığortaçını bütün zəruri sənədlərlə təmin etməlidir;

15.2.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr.

15.3. Sığortaçının aşağıdakı hüquqları var:

15.3.1. sığortalının bildirdiyi məlumatların düzgünlüyünü yoxlamaq;

15.3.2. sığortalanmış riskin dərəcəsi artdıqda, Sığortalıya sığorta müqaviləsinin şərtlərinin dəyişdirilməsini, o cümlədən, sığorta riskinin artması nisbətində əlavə sığorta haqqının ödənilməsinə təklif etmək və ya Sığortalını xəbərdar etdikdən sonra sığorta müqaviləsinə xitam vermək;

15.3.3. sığortalanmış predmetə məntiqə uyğun dərəcədə istənilən vaxt baxış keçirmək, fiziki və texniki xüsusiyyətlərini müxtəlif vasitələrlə təyin etməklə, sxem və cizgilər tərtib etməklə, foto və video çəkilişlər aparmaqla onu qiymətləndirmək, lazım gəldikdə isə onun həqiqi dəyərini müəyyən etmək məqsədi ilə sığorta qanunvericiliyinin tələblərini nəzərə almaqla müstəqil ekspert təyin etmək, sığortalı isə risklərin qiymətləndirilməsi üçün lazım olan bütün məlumatları sığortaçının nümayəndələrinə verməlidir;

15.3.4. sığortaçı (və ya təyin edilmiş müstəqil ekspert, yaxud sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxs) sığorta hadisəsinin baş verməsi faktını təsdiq edən və (və ya) sığorta ödənişinin həcmi müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədləri və məlumatları sığortalıdan tələb etmək;

15.3.5. sığortalı sığorta müqaviləsi üzrə öz öhdəliklərini icra etmədikdə, saxta sənədlər təqdim etdikdə və ya zərərin artırılması və ya sığorta ödənişinin əsassız şəkildə artırılması məqsədilə qəsdən hərəkətlər etdikdə, sığorta ödənişinin verilməsindən tam və ya qismən imtina etmək;

15.3.6. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər hüquqlar

15.4. Sığortaçının aşağıdakı vəzifələri var:

15.4.1. sığortalını sığorta qaydaları ilə tanış etməli;

- sığorta hadisəsi baş verdikdə bütün zəruri sənədləri aldıqdan sonra sığorta ödənişini bu Qaydaların 17.11-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddətdə verməli;

- qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, Sığortalı şəxsin əmlak vəziyyəti, o cümlədən kommersiya sirri olan məlumatları yaymamaq;

15.4.4. sığorta hadisəsi hesab edilə bilən, qanunvericiliyə uyğun olaraq araşdırılması və ya qeydə alınması tələb olunan hadisələr barədə səlahiyyətli dövlət orqanlarına belə hadisələrin baş verməsi faktını və (və ya) səbəbini, habelə nəticələrini təsdiq edən sənədin alınması üçün yazılı sorğu vermək.

15.4.5. mövcud qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələr

16. Sığorta hadisəsi baş verdikdə Sığortalının öhdəlikləri:

16.1. Sığorta hadisəsinin baş verməsi barədə sığortalı, yaxud faydalanan şəxs hadisədən xəbər tutduqdan dərhal sonra və ya mümkün olan ən qısa müddət ərzində sığortaçıya və ya onun nümayəndəsinə, eyni zamanda, qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin hadisə barədə məlumatlandırılmalı olan səlahiyyətli dövlət orqanlarına hər hansı vasitə ilə xəbər verməlidir.

Sığortaçı heç bir halda sığorta hadisəsi baş verdikdən sonra 14 gün ərzində barəsində xəbər almadığı itki, zərər və ya 3-cü şəxslər qarşısında məsuliyyətə görə cavabdeh deyil.

16.1.1. zərərin qarşısının alınması və ya təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş sığorta predmetinin xilas edilməsi üçün bütün mümkün tədbirləri görməli və belə tədbirlərin görülməsi zamanı Sığortaçıdan aldığı bütün təlimatlara əməl etməlidir;

16.1.2. Sığortaçının və ya onun nümayəndələrinin zərər dəymiş sığorta predmetinə baxışın keçirilməsində və ya tədqiq edilməsində, vurulmuş zərərin səbəb və həcmi müəyyən edilməsində, zərərin təsirinin azaldılması və zərər vurulmuş sığorta predmetini xilas edilməsi tədbirlərində iştirakını təmin etməli;

16.1.3. Sığortaçının tələbi ilə sığortalanmış əmlakın məhv olması və ya vurulmuş zərərin həcmi və səbəblərini müəyyənləşdirmək üçün zəruri bütün məlumat və sənədləri Sığortaçıya təqdim etməli;

16.1.4. İnşaat sığortası müqaviləsi üzrə sığortalı aşağıdakı hallar istisna olmaqla, zərər dəymiş sığorta predmetini sığorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə sığortaçıya və ya onun səlahiyyətli nümayəndəsinə təqdim etməlidir:

16.1.4.1. zərərin qarşısının alınması və ya həcmnin azaldılması, sığorta hadisəsinin nəticələrinin aradan qaldırılması, yaxud digər fəsadlara səbəb olmaması, habelə zərər dəymiş əmlakın sonrakı itkiləri üçün təhlükə ehtimalına səbəb ola bilən nəzarətsiz halda qalmaması, başqa şəxslərin hərəkətinə və ya fəaliyyətinə mane olmaması üçün zəruri tədbirlərin görülməsi, o cümlədən bu məqsədlərlə əmlakın hadisə yerindən kənarlaşdırılması zamanı zərər dəymiş sığorta predmetini hadisədən dərhal sonrakı vəziyyətdə saxlanması mümkün olmadıqda;

16.1.4.2. sığortaçı sığorta hadisəsi barədə bu qaydalarda nəzərdə tutulmuş müddətdə məlumatlandırıldıqdan 5 gün müddətində onun nümayəndəsi zərər dəymiş sığorta predmetinə baxış keçirmədikdə;

16.1.4.3. digər hallarda zərər sığorta predmetinə sığorta hadisəsindən dərhal sonrakı vəziyyətdə saxlanmamasına sığortaçının yazılı razılığı olduqda.

16.1.5. Sığortalı tərəfindən yuxarıda göstərilmiş hər hansı öhdəliyin icra olunmaması sığorta müqaviləsinin əhəmiyyətli şəkildə pozulması hesab edilir və Sığortaçının sığorta ödənişini vermək öhdəliyindən azad edir.

17. Zərərin müəyyən edilməsi və sığorta ödənişinin verilməsi:

17.1. Sığortaçı sığorta hadisələrinin səbəb olduğu aşağıdakı zərərləri ödəyir:

17.1.1. Sığorta predmetinə dəyən real zərərləri;

17.1.2. Sığortaçı tərəfindən ödəniləcək itkilərin həcmnin azaldılması və ya qarşısının alınması məqsədilə çəkilən zəruri və məqsədyönlü xərcləri;

17.2. Zərərin azaldılması üçün çəkilən xərclər:

17.2.1. Sığortaçı tərəfindən əvəzi ödənilməli olan zərərləri azaltmaq məqsədilə Sığortalının çəkdiyi xərclər, həmin xərclərin digər zərərlərlə birlikdə sığorta məbləğini aşma bilməsindən asılı olmayaraq (hər bir halda 5%-dən yuxarı olmamaqla) sığortaçı tərəfindən ödənilir, o şərtlə ki, belə xərclər zərurət və ya sığortaçının göstərişlərini yerinə yetirmək məqsədilə ortaya çıxmış olsun.

17.2.2. Sığortaçı zərərlərin qarşısını almaq və ya azaltmaq məqsədilə bilərəkdən Sığortalının mümkün (səmərəli) və ağılabatan tədbirləri görməməsi nəticəsində ortaya çıxan zərərləri ödəmək öhdəliyi daşımır.

17.3. Natamam sığorta zamanı – sığorta məbləğinin sığorta dəyərində olan nisbəti əsasında vurulmuş zərərlərə təminat verilir;

17.4. Sığorta şəhadətnaməsində azadolma məbləği nəzərdə tutulduqda - azadolma məbləğinin miqdarı çıxılmaqla zərərlərə təminat verilir;

17.5. İkili sığorta zamanı – Sığorta hadisəsi zamanı eyni sığorta predmetinə Sığortaçının təminat verdiyi risk üzrə hər hansı digər sığortaçı(lar) da təminat vermişdirsə, bu halda sığorta ödənişi hər bir sığortaçı arasında mütənasib olaraq bölünür.

17.6. Sığorta şəhadətnaməsi ilə təminat verilən hadisəyə başqa bir sığorta şəhadətnaməsi ilə də təminat verilmiş olarsa və bu təminat barədə Sığortaçıda sığorta müqaviləsi bağlanmazdan əvvəl məlumat olarsa şərikli sığorta əsasları tətbiq edilir;

17.7. Sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı sığortaçı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.

17.8. Sığorta şəhadətnaməsi üzrə sığorta ödənişlərinin ümumi miqdarı sığorta məbləğini aşma bilməz.

17.9. Sığorta hadisəsi nəticəsində dəyən zərərin sığortaçı tərəfindən qiymətləndirilməsi, habelə miqdarı barədə tərəflər arasında razılıq əldə edilmədikdə, zərərin miqdarının qiymətləndirilməsi sığorta qanunvericiliyinin tələbləri nəzərə alınmaqla, təyin olunan müstəqil ekspert tərəfindən aparılır.

17.10. Sığorta hadisəsinin araşdırılması və zərərin qiymətləndirilməsi üçün təyin olunan müstəqil ekspertlər və sığorta sahəsində yardımçı fəaliyyət göstərən şəxslər bununla bağlı sığortaçının malik olduğu bütün hüquqlardan istifadə edə bilirlər.

17.11. Sığorta ödənişi Sığortaçı Sığortalıdan zərər faktını, onun səbəblərini və həcmi təsdiq edən bütün zəruri sənədləri aldıqdan sonra 15 gün ərzində verilməlidir. Sığorta ödənişinin verilməsi üçün tələb olunan sənədlər aşağıdakılardır. Tələb olunmuş sənədlərin təqdim olunmaması Sığortaçıya zərəri ödəməmək hüququ verir.

- sığortalının, sığorta olunanın və ya faydalanan şəxsin sığorta müqaviləsində nəzərdə tutulmuş müddətdə sığortaçıya ünvanladığı sığorta tələbi (ərizə, müraciət);
- sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı qanunvericiliyə uyğun olaraq, hər hansı dövlət orqanına məlumat verilməlidir, həmin orqanın hadisə barədə təqdim etdiyi müvafiq sənəd;
- sığorta ödənişinin həcmnin müəyyənləşdirilməsi üçün lazım olan sənədlər.
- sığorta hadisəsinin baş verməsini təsdiqləyən əməllər.

Müqavilədə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, bu minimal zəruri olan sənədlərin toplusudur. Sığortaçı zərurət yarandıqda sığortalıdan sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini və faktını, həminin dəyən zərərin həcmnin müəyyən edilməsi üçün zəruri olan digər ağılabatan sənədlərin təqdim edilməsini tələb etməyə haqlıdır.

17.12. Sığortalı zədələnmiş də olsa sığorta hadisəsindən sonra qalmış əmlakdan imtina etmərsə, əmlakın qalıq dəyəri sığorta ödənişi məbləğindən çıxılır. Lakin imtina edərsə, Sığortaçı sığortalanmış əmlakın məhv olmasına görə müvafiq ödəniş verdikdən və ya onun ehtiyat hissələrini başqası ilə əvəz etdikdə sığortalının həmin əmlaka və yaxud ehtiyat hissələrinə olan hüquqları Sığortaçıya keçir. Bütün qalıqlar Sığortaçıya verilməlidir. Sığortalı həmin hüquqların Sığortaçıya keçməsi üçün bütün zəruri tədbirləri görməyə borcludur. İtmiş əmlakın sonradan tapılması halında Sığortaçı öz rəyinə əsasən əmlakı özündə saxlamaq və yaxud Sığortalıya qaytarmaq hüququna malikdir. İkinci halda əmlaka görə alınmış sığorta ödənişi Sığortaçıya geri qaytarılmalıdır. Əgər əmlak korlanmış vəziyyətdə əldə olunarsa, Sığortaçı Sığortalıya həmin zərərlərin əvəzini ödəyir.

17.13. Sığortalı və ya Faydalanan şəxs zərərin ödənişini üçüncü şəxslərdən aldıqda, Sığortaçı ancaq sığorta şərtlərinə əsasən ödənilməli məbləğlə üçüncü şəxslərdən alınmış məbləğ arasındakı fərqi ödəyir. Sığortalı bu cür məbləğləri aldığı barədə Sığortaçıya dərhal məlumat verməlidir.

17.14. Sığorta ödənişinin ödənilməsi zamanı sığortaçı sığorta ödənişi məbləğindən sığortalının ona ödəməli olduğu, vaxtı çatmış və ya gecikdirilmiş sığorta haqqı məbləğini tutmaq hüququna malikdir.

18. Aşağıdakı halda Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsini təxirə sala bilər:

18.1. Sığorta hadisəsi hesab edilə bilən hadisə ilə bağlı sığortalı barəsində həmin hadisənin baş verməsi ilə əlaqədar inzibati xəta üzrə iş və ya cinayət işi başlanarsa, sığortaçı müvafiq sığorta ödənişinin verilib-verilməməsi barədə qərarını səlahiyyətli orqanın bu iş üzrə yekun qərarından sonra qəbul edir.

19. Ödənişdən imtinanın əsasları

19.1. Sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edir:

19.1.1. sığortaçının hadisənin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması ilə əlaqədar olaraq onun mənafeleəri əhəmiyyətli dərəcədə pozulduqda, habelə zərər dəymiş əmlakın ona təqdim edilməsi ilə bağlı bu qaydaların 16.1.4-cü maddəsinə riayət edilmədikdə;

19.1.2. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş məsuliyyəti istisna edən hallardan başqa, sığortalının, müvafiq hallarda zərərçəkənin sığorta hadisəsinin baş verməsinə yönələn qəsdən etdiyi hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, habelə sığorta hadisəsi ilə birbaşa səbəb əlaqəsində olan qəsdən cinayət törətməsi;

19.1.3. müqavilə ilə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, hadisənin baş verməsinin səbəbi təminat istisna hesab olunan halların nəticəsi olması;

19.1.4. sığortalının sığortalanmış əmlaka dəyən zərərin qarşısını almaq və ya həcmi azaltmaq üçün lazımı və mümkün tədbirləri görmək iqtidarında olduğu halda, həmin tədbirləri qəsdən görməməsi; bu zaman sığorta ödənişindən o həcmdə imtina edilə bilər ki, sığortalı mümkün tədbirləri görmüş olsaydı, zərərin miqdarı həmin həcmdə azalmış olardı;

19.1.5. sığortaçının sığorta hadisəsinin baş verməsi səbəblərini araşdırmasına sığortalı tərəfindən maneçilik törədilməsi, o cümlədən bu qaydaların 16.1.4.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş məqsədlər üçün zəruri tədbirlərin görülməsi halları istisna olmaqla, digər hallarda əmlakın hadisə yerindən kənarlaşdırılmasının sığortaçını hadisənin səbəblərini və ya zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum etməsi;

19.1.6. bu qaydaların 19.2-ci maddəsi nəzərə alınmaqla, sığorta predmeti, həmçinin sığorta olunan şəxs və (və ya) sığorta hadisəsi barəsində sığortalının sığortaçıya qəsdən yanlış məlumat verməsi nəticəsində sığortaçının sığorta riskini qiymətləndirmək, həmçinin sığorta hadisəsinin səbəblərini və (və ya) dəyən zərərin həcmi müəyyənləşdirmək imkanından tam və ya qismən məhrum olması;

19.1.7. sığortalı, sığorta olunan və ya faydalanan şəxsin zərərin əvəzini tam olaraq zərər dəyməsində təqsirli olan şəxsdən alması; zərərvuran zərərin əvəzini qismən ödəmiş olduqda sığorta ödənişindən ödənilmiş məbləğ həcmində imtina edilir.

19.1.8. baş vermiş hadisənin qanunvericiliyə və ya sığorta müqaviləsinə görə sığorta hadisəsi hesab edilməməsi;

19.1.9. sığorta hadisəsinin sığorta haqqı və ya onun hər hansı bir hissəsinin qanunvericilikdə və ya müqavilədə nəzərdə tutulmuş ödənilməsi müddəti başa çatdıqdan 15 gün sonra, bu qaydaların 9.5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş halda isə sığortaçının müəyyən etdiyi müddətin başa çatmasından 3 gün sonra baş verməsi halında sığorta haqqı və ya onun müvafiq hissəsi ödənilməmiş olduqda;

19.1.10. sığorta qaydalarında nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

19.2. Bu qaydaların 15.2.3-ü maddəsində nəzərdə tutulmuş məlumatların yanlışlığı sığorta müqaviləsi bağlanarkən sığortaçıya məlum olduqda və ya sığortalı yanlış məlumatların verilməsində təqsirli olmadıqda, sığortaçı sığorta ödənişinin verilməsindən imtina üçün yanlış məlumatın verilməsi faktına əsaslanıb bilməz.

20. Subroqasiya hüququ

20.1 Subroqasiya hüququ sığorta ödənişi almış şəxsin ona dəymiş zərəərə görə məsuliyyət daşıyan üçüncü şəxsə qarşı malik olduğu hüquqlardan və vasitələrdən həmin ödənişi vermiş sığortaçının istifadə etmə hüququdur.

20.2 Sığortalının (Faydalanan şəxsin) zərərvuran şəxsə qarşı zərərin əvəzini ödəmək tələbi (iddiası) ilə bağlı hüquq əmlak sığortası üzrə sığorta ödənişini vermiş sığortaçıya subroqasiya qaydasında onun verdiyi sığorta ödənişi məbləğində keçir.

20.3 Sığortalı (Faydalanan şəxs) sığorta ödənişini aldıqda, subroqasiya hüququnun həyata keçirilməsi üçün özündə olan bütün lazımı sənədlərlə sığortaçını təmin etməlidir.

20.4 Sığortalı (Faydalanan şəxs) şəxs zərərvuran şəxsə qarşı iddiadan və ya tələbi təmin edən hüquqlardan, yaxud lazımı sənədləri sığortaçıya verməkdən imtina etdikdə, sığortaçı sığorta ödənişi verməkdən zərərvuran şəxsdən subroqasiya qaydasında ala biləcəyi məbləğ həcmində azad edilir və ya artıq həyata keçirilmiş sığorta ödənişinin qaytarmasını tələb edə bilər.

20.5 Sığortaçı subroqasiya hüququndan zərərvuran şəxsin özünə və (və ya) müvafiq sığorta hadisəsi ilə bağlı risklər üzrə həmin şəxsin məsuliyyətini sığortalamış sığortaçıya, həmçinin qanunvericiliyə əsasən, dəyən zərəərə görə sığortalı və ya faydalanan şəxs qarşısında maddi məsuliyyət daşıya bilən digər şəxsə qarşı istifadə edə bilər.

21. Tərəflərin məsuliyyəti

21.1. Bu Qaydaların şərtlərinin yerinə yetirilməməsinə və ya lazımı qaydada yerinə yetirilməməsinə görə tərəflər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

22. İş sirlərinin gizli saxlanması

22.1. Sığortaçı, Sığortalıya aid öyrəndiyi və ya iş prosesində öyrənəcəyi iş sirlərini gizli saxlamadığı halda Sığortalıya dəyən maddi və ya mənəvi zərəərə görə qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır.

23. Mübahisələrin həlli qaydası

23.1. Bu Qaydalara əsasən bağlanmış sığorta müqaviləsindən irəli gələn bütün mübahisələr ilkin olaraq danışıqlar yolu ilə pretenziya qaydasında, tərəflər arasında razılığa gəlinmədiyi təqdirdə isə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq məhkəmələr vasitəsilə həll edilir.